

Obraćanje visokog predstavnika i specijalnog predstavnika EU Valentina Inzka na konferenciji koju organizira Centralna izborna komisija BiH povodom obilježavanja Međunarodnog dana izbora

Demokratska društva ne funkcioniraju na 'automatskom pilotu'

Dame i gospodo,

Centralna izborna komisija je institucija BiH koja funkcionira. Ova Komisija je nadzirala niz efikasno vođenih izbora, i time odigrala ključnu ulogu u održavanju integriteta demokratije u Bosni i Hercegovini. Ona i dalje mora igrati ovu ulogu, a svakom pokušaju da se vrši uticaj ili kontrola nad Centralnom izbornom komisijom se mora snažno suprotstaviti.

Demokratska društva ne funkcioniraju na automatskom pilotu. Ona se moraju zaštititi i odbraniti kroz odlučnu i aktivnu podršku građana.

Zajednička nit u iskustvu zemalja koje su prošle proces tranzicije sa autoritarnog na demokratski režim jeste da ovaj proces uključuje promjenu koja se ne zaustavlja na pisanju ustava i donošenju zakona.

Ona zahtijeva promjenu građanske svijesti kao i promjenu u načinu na koji građani shvaćaju pravo na sticanje i vršenje vlasti.

Ova promjena načina razmišljanja još uvijek nije potpuna u Bosni i Hercegovini.

I zbog toga što nije potpuna, demokratija u ovoj zemlji ostaje izazov.

Među građanima vlada razumljiva frustracija zbog brzog širenja nezaposlenosti i siromaštva. Međutim vlada i osjećaj da politički lideri koji upravljaju ovom krizom nisu istinski odgovorni prema građanima.

Jedno je sigurno. Političari u ovoj zemlji treba da se više fokusiraju na ekonomiju, a manje na istoriju.

Neke od većih stranaka u BiH su nedavno predložile promjene izbornog sistema koje bi u stvari *umanjile* demokratsko izražavanje te učinile ovaj sistem *manje* doslijednim evropskim standardima. Ova inicijativa bi uklonila liberalne odredbe iz izbornog zakona i ponovno potvrdila kontrolu političkih stranaka.

Ovo bi proširilo jaz između građana i njihovih predstavnika. Činjenica da su ovi prijedlozi odbijeni je pozitivna – ali građani moraju i dalje ostati oprezni i odbaciti svaki budući pokušaj političkih stranaka da izmjene ovaj sistem kako bi ga prilagodile sebi.

Problem je u tome što se mnogi ljudi unutar političkih struktura u BiH još uvijek nisu psihološki prilagodili konceptu života i djelovanja u demokratskom sistemu.

Još uvijek nisu spoznali da nemaju prirodno pravo da budu na vlasti, a naročito nemaju prirodno pravo da tu vlast čuvaju za sebe.

Vlast im je data samo na probni period, od strane izbornog

tijela.

Efikasna i u potpunosti nezavisna Centralna izborna komisija predstavlja garanciju da ono što je dato može biti i oduzeto.

Stoga je od ključnog značaja da Centralna izborna komisija ostane u potpunosti i transparentno nezavisna od političkog uticaja ili kontrole.

Demokratija u Bosni i Hercegovini je neosporna i o tome se ne može raspravljati – ljudi imaju prava i političke strukture ne mogu narušavati ta prava.

Kao što sam ranije rekao, demokratijom se ne može upravljati pomoću automatskog pilota – ona se mora braniti. Ona se mora unapređivati i jačati. Ovo je *aktivan* proces. U tom pogledu, izuzetno je ohrabrujuće vidjeti da su mnoge organizacije civilnog društva podigle svoj glas protiv regresivnog pokušaja da se izmijeni izborni zakon.

Stranke koje žele ostati na vlasti mogu ovo ostvariti – i to ne mijenjanjem izbornog sistema već donošenjem zakona i provođenjem strategija koje će okončati ekonomsku krizu i vratiti Bosnu i Hercegovinu na put ka Evropi.

Sve ovo se može ostvariti prije oktobra.

Kao i u drugim demokratskim društvima, izborni sistem često ne predstavlja problem. Problem je u ljudima koji budu izabrani – i svake četiri godine građani imaju šansu da to poprave. Građani Bosne i Hercegovine zaslužuju političare koji će voditi računa o ekonomiji, promovisati nezavisne, funkcionalne i efikasne institucije koje će se boriti protiv korupcije i organizovanog kriminala, ukratko, one koji će interese građana staviti na prvo mjesto.

Hvala.